

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025/2026-2027/2028
(skrajne daty)
 Rok akademicki 2026/2027

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Muzealnictwo i ochrona zabytków
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Humanistyczny
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 4 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr Maciej Dębiec
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Maciej Dębiec

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4			30						3

1.2. Sposób realizacji zajęć

X zajęcia w formie tradycyjnej

- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

WIEDZA OGÓLNA O ARCHEOLOGII – JEJ ZADANIACH I METODACH

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie się z historią muzealnictwa i ochrony zabytków
C2	Zapoznanie się z podstawami teorii muzeologii
C3	Zapoznanie się z podstawowymi funkcjami muzeów (zachowywanie, badanie, informowanie)
C4	Zapoznanie się z podstawowymi zagadnieniami formalno-prawnego funkcjonowania muzeów
C5	Zapoznanie się różnymi formami muzeów
C6	Zapoznanie się zagadnieniami formalno-prawnymi ochrony zabytków
C7	Zapoznanie się z historią konserwatorstwa i ochrony zabytków
C8	Zapoznanie się formami ochrony zabytków
C9	Nabycie praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania dokumentacji konserwatorskiej
C10	Zapoznanie z podstawowymi zasadami zarządzania dziedzictwem i metodami jego popularyzacji

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Ma wiedzę o terminologii, przedmiocie, miejscu i znaczeniu muzeologii w systemie nauk oraz jej relacji z innymi dyscyplinami naukowymi	K_W01, K_W02, K_W04
EK_02	Ma wiedzę o rozwoju różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego i muzealnictwa oraz ich relacji z archeologią	K_W09, K_W10, K_K02
EK_03	Ma wiedzę w zakresie pozyskiwania obiektów i sporządzania dokumentacji badawczej, konserwatorskiej i muzealnej	K_W08
EK_04	Posiada wiedzę z zakresu zasad i form przechowywania zabytków archeologicznych oraz ich dokumentacji i konserwacji	K_W09
EK_05	Potrafi inwentaryzować materiały archeologiczne i sporządzać dokumentację archeologiczną	K_U01
EK_06	Umiejętnie poszukuje, selekcjonuje i kompiluje w swojej pracy naukowej dorobek innych badaczy z poszanowaniem własności intelektualnej i prawa autorskiego	K_U03, K_U06
EK_07	Potrafi dyskutować, argumentować i bronić swoich twierdzeń. Akceptuje różne poglądy i potrafi realizować zadania zespołowe.	K_U05, K_U06, K_U10, K_K01, K_K03, K_K05,
EK_08	Potrafi sporządzić kartę ewidencyjną zabytku, Kartę Ewidencyjną Zabytku Archeologicznego (tzw. KESA), wniosek o wydanie pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych, itd.	K_U01
EK_09	Potrafi przygotować prostą ekspozycję i przygotować recenzję odwiedzanej wystawy	K_U06, K_K03, K_U01
EK_10	Potrafi identyfikować zagrożenia archeologicznego dziedzictwa kulturowego	K_U08, K_K02

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_11	Poddaje refleksji swoją wiedzę i umiejętności, potrafi wskazać swoje mocne i słabe strony i na podstawie tego wyznaczać cele w zakresie poszerzania swojej wiedzy i źródła nowych informacji.	K_U03, K_K01, K_K05
EK_12	Wykazuje ciekawość i otwartość na nową wiedzę, które próbuje zaspokoić poprzez lekturę, badania i uczestnictwo w różnych formach życia naukowego, a w swoich dążeniach do poszerzania wiedzy kieruje się zasadami obyczaju akademickiego i etyką archeologa.	K_K01, K_K03, K_K05

3.3 Treści programowe

Problematyka konwersatorium

Treści merytoryczne
Zarys historii muzealnictwa europejskiego i polskiego muzealnictwa archeologicznego
Ewolucja myśli muzeologicznej i teoretyczne podstawy muzealnictwa: od inwentarzy antycznych po „nową” muzeologię.
Typologia muzeów i wystaw muzealnych
Podstawy prawne funkcjonowania muzeów
Podstawy zarządzania zbiorami archeologicznymi w muzeum
Problematyczne dziedzictwo: zbiory archeologiczne w muzeach a dekolonizacja
Podstawowe pojęcia z zakresu muzealnictwa i ochrony zabytków (np. muzeum, muzealnictwo, muzeologia, zabytek, dziedzictwo kulturowe, dziedzictwo archeologiczne, itd.).
Zarys historii ochrony zabytków i konserwatorstwa archeologicznego od antyku po czasy współczesne.
Międzynarodowe akty prawne w konserwatorstwie archeologicznym i polskie ustawodawstwo dotyczące ochrony i konserwacji zabytków.
Struktura organizacyjna ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego w Polsce (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Urząd Ochrony Zabytków).
Formy ochrony zabytków w Polsce (Archeologiczne Zdjęcie Polski, rejestr zabytków, pomnik historii, gminne ewidencje zabytków, park kulturowy, Lista Skarbów Dziedzictwa).
Archeolog jako petent w urzędzie ochrony zabytków (karty ewidencyjne, Karta Ewidencyjna Zabytku Archeologicznego, wniosek o pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych). Zajęcia prowadzone we współpracy i z udziałem przedstawicieli urzędów ochrony zabytków.
Wykrywacze metali i ich problematyka prawna.
Ochrona zabytków i stanowisk archeologicznych <i>in situ</i> i ich popularyzacja (rezerwaty archeologiczne, architektoniczne, skanseny).
Wybrane problemy konserwacji ruchomych zabytków archeologicznych.

3.4 Metody dydaktyczne

Konwersatorium: wykład z prezentacją multimedialną, analiza tekstów z dyskusją.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	KOLOKWIMUM	Konwersatorium

EK_02	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_03	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_04	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_05	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_06	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_07	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_08	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_09	PROJEKT	Konwersatorium
EK_10	KOŁOKWIUM	Konwersatorium
EK_11	OBSERWACJE W TRAKCIE ZAJĘĆ	Konwersatorium
EK_12	OBSERWACJE W TRAKCIE ZAJĘĆ	Konwersatorium

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Kołokwium, aktywny udział w zajęciach, projekt multimedialny

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	30
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Ashworth G., *Planowanie dziedzictwa*, Kraków 2015.
- Borusiewicz M., *Nauka czy rozrywka: nowa muzeologia w europejskich definicjach muzeum*, Kraków 2012.
- Chowaniec R., *Dziedzictwo archeologiczne w Polsce. Formy edukacji i popularyzacji*, Warszawa 2010.
- Czopek S., *Wstęp do muzealnictwa i konserwatorstwa archeologicznego*, Rzeszów 2000.
- Kobyliński Z. (red.), *Ochrona dziedzictwa archeologicznego w Europie*, Warszawa 1998
- Kobyliński Z., *Teoretyczne podstawy konserwacji dziedzictwa archeologicznego*, Warszawa 2001
- Mattassa F., *Organizacja wystaw. Poradni dla muzeów, bibliotek i archiwów*, Kraków 2015
- Rymaszewski B., *Polska ochrona zabytków*, Warszawa 2005
- Zalasińska K., Zeidler K., *Wykład prawa ochrony zabytków*, Warszawa-Gdańsk 2015.

Literatura uzupełniająca:

- Czopek S., Górski J. (red.), *Między nauką a popularyzacją. Muzea i parki archeologiczne*, Kraków 2016.
- Gołusiewska-Rusinowska D., Mielewska M., Sińczak T. (red.), *Popularyzacja nauk historycznych – teoria i praktyka. Zbiór studiów*, Toruń 2018.
- Kajzer L., *Wstęp do archeologii historycznej w Polsce*, Łódź 1996.
- Kosiewski P., Krawczyk J., *Zabytek a historia. Wokół problemów ochrony i konserwacji zabytków w XIX wieku*, Warszawa 2012.
- Małachowicz E., *Konserwacja i rewaloryzacja architektury w zespołach i krajobrazie*, Wrocław 1994.
- Pawleta M., *Przeszłość we współczesności: studium metodologiczne archeologicznie kreowanej przeszłości w przestrzeni społecznej*, Poznań 2016.
- Pawłowska K., Swaryczewska M., *Ochrona dziedzictwa kulturowego. Zarządzanie i partycypacja społeczna*, Kraków 2002.
- Szmygin B. (red.), *Trwała ruina II. Problemy utrzymania i adaptacji. Ochrona, konserwacja i adaptacja zabytkowych murów*, Lublin-Warszawa 2010.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej